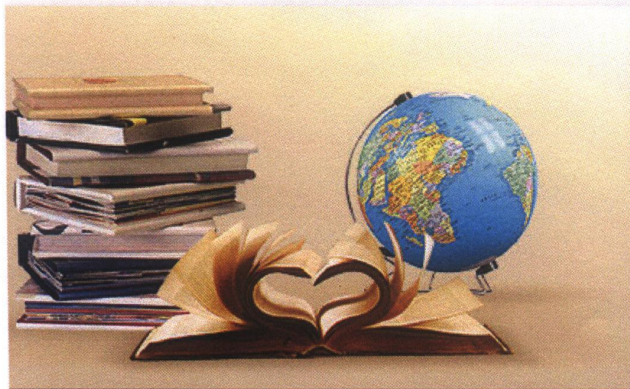

Конкурс «Шкільна бібліотека – 2017»

Номінація
«Шкільна бібліотека –
інформаційний центр
навчального закладу»

Тема роботи:

**«Роль бібліотеки у
навчально-виховному
процесі школи»**

Підготувала:
Косінська Зіновія Зіновіївна,
бібліотекар
загальноосвітньої школи
I-III ступенів села Гадинківці
Гусятинського району
Тернопільської області

2017

Візитна картка

*Косінська
Зіновія
Зіновіївна*

Дата народження: 13.07.1974р.

Освіта: вища

Посада: бібліотекар

Стаж роботи: 23 роки

*Місце роботи: ЗОШ I-III ступенів села Гадинківці, Гусятинський район,
Тернопільська область*

Зміст роботи

I. Сучасна бібліотека як науково-інформаційний центр навчального закладу	Стор. 4-8
II. Опис власного досвіду роботи.	9-20
1. Організація роботи шкільного бібліотекаря.	9-14
2. Основні завдання шкільної бібліотеки.	14-20
III. Додатки.	21

I. Сучасна бібліотека як науково - інформаційний центр

навчального закладу.

Україна є краєм давніх бібліотечних традицій, які простежуються ще з доби Володимира Святого та Ярослава Мудрого. Освіченість, книжність - це давні чесноти українського народу, які він бережливо плекає і передає від покоління до покоління. Бібліотеки України як невід'ємна складова вітчизняної культури, відіграючи значну роль у сфері загальнонаціональних інтересів, сьогодні являють собою важливий стратегічний ресурс держави.

Завдання національної школи - дати учнівській молоді глибокі та міцні знання з основ наук, сформувати відповідальне ставлення до їх здобуття, стійку потребу в самоосвіті, уміння ці знання застосувати. Визначну роль у цьому процесі знання відіграє книжка. Навчити дитину любити її, сприймати як життєдайне невичерпне джерело пізнання світу, прищеплювати навички бібліотечно-бібліографічної грамотності - основні завдання шкільного бібліотекаря. Бібліотеки покликані повною мірою виконати свою соціальну місію, яка, зокрема, полягає в систематизації і ретельному збереженні всього інтелектуального, духовного і культурного потенціалу держави і народу, в гармонізації соціальних стосунків, у забезпеченні потреб освіти, науки і культури. Для цього вони здійснюють значну роботу в навчально-виховному процесі школи, посилену роботу з розвитку всеукраїнського бібліотечно-інформаційного ресурсу з метою забезпечення його максимальної доступності для широкого кола школярів.

Першочергова вимога до системи освіти - навчити вчитися, тобто проявити уміння вчитися новому, здатність до самоосвіти і саморозвитку особи, вміння знаходити, обробляти і творчо використовувати інформацію, необхідну для вирішення нових програм, легко переключатися на нове і бути морально готовим до сприйняття нових життєвих умов, зокрема професійної мобільності. У зв'язку з піднесенням ролі інформації як основоположного

чинника розвитку суспільства в бібліотечній системі дедалі очевиднішим стає підвищення статусу бібліотек як інформаційних і суспільних інститутів, що здійснюють інформаційно-бібліотечне забезпечення розвитку освіти, науки, культури, виробництва, зокрема нових освітніх технологій. Саме тому серед закладів культурно-просвітницького спрямування найдоступнішими та найбільш відвідуваними залишилися бібліотеки. Сьогодні вони та їхні фондові зібрання - це не тільки гордість та багатство нашого народу, але й одна з найважливіших складових інформаційної політики держави, спрямована на задоволення духовних, культурних, освітніх потреб нації. Шкільна бібліотека утвердилась як центр духовного становлення особистості, духовної культури школярів. Вона повинна максимально, при збереженні своїх специфічних функцій, підпорядковувати свою діяльність навчально-виховному процесу школи. Сьогодні навчально-виховний процес спрямований на виховання учня - суб'єкта культури і власної життєтворчості. Школа має забезпечити духовний розвиток і саморозвиток особистості, навчити вихованців мистецтву жити і технологіям життєтворчості. І в цьому процесі найактивнішу участь має взяти шкільна бібліотека. Гуманізація, демократизація школи вимагають від шкільного бібліотекаря посиленої уваги до особистості школяра.

Шкільний бібліотекар повинен володіти вмінням співвідносити вибір форм і методів роботи з моральними потребами і мотивами поведінки школярів: вміннями через книгу формувати творчу особистість, залучати кожного до різносторонньої діяльності і прагнути виховати дітей людьми не байдужими, здатними відгукнутись серцем, думками, почуттями на всі події оточуючого життя. Бібліотека - хранитель і носій історичної пам'яті, компетентний консультант, аналітик, бібліограф. В процесі обслуговування відбувається взаємодія двох суб'єктів - бібліотекаря і читача, формування ставлення читача до бібліотеки в цілому та бібліотечного працівника зокрема. Одним із важливих завдань шкільної бібліотеки є виховання

школярів. Важлива роль шкільної бібліотеки і у поліпшенні методичної роботи з педагогічними кадрами. Адже бібліотека має все необхідне для акцентування уваги педагогів на нових методичних доробках, розробках, ідеях, концепціях щодо навчання і виховання підростаючого покоління.

Сьогодення надиктовує школі нову модель бібліотеки, вимагає наповнення її новим змістом, виокремлює пріоритетні напрями функціонування. Серед них:

1) підвищення інформаційної, освітньої, культурологічної, виховної, пізнавальної, інтелектуальної функції шкільної бібліотеки, які включають найповніше інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу, надання інформаційно-методичної допомоги учням і педагогам в оволодінні основами наук і організації навчально-виховного процесу;

2) якнайповніше забезпечення реалізації таких принципів функціонування шкільної бібліотеки як пріоритет читальних інтересів, глибоке і копітке їх вивчення та задоволення відповідно до можливостей бібліотеки, формування у дітей стійкої потреби у книзі;

3) підвищення бібліотечної культури школярів засобами системи бібліотечно-бібліографічних уроків, проведення днів та тижнів шкільної бібліотеки і оновлення змісту, форм і методів індивідуальної та масової роботи з читачами;

4) координація дій шкільної бібліотеки зі школярами, педагогами, батьками в популяризації книги, у задоволенні інформаційних потреб книгокористувачів;

5) систематична робота шкільного бібліотекаря по збереженню, зміцненню та розширенню книжкового фонду; формування ядра книжкового фонду, основу якого складала б українська книга; розширення книжкового

фонду засобами проведення добродійних акцій «Подаруй книгу», «Підтримай шкільну бібліотеку», «Родина - шкільній бібліотеці»;

6) забезпечення демократичного доступу книгокористувачів до інформації; підвищення інформаційної культури школярів засобами функціонування на базі шкільної бібліотеки життєдіяльного інформаційного активу, проведення ним днів інформації, інформаційних перерв;

7) набуття шкільною бібліотекою статусу культурно-бібліотечного центру мікрорайону школи в селі, центру дозвілля та особистісного спілкування; ведення систематичної роботи по реорганізації шкільної бібліотеки;

8) піднесення іміджу шкільного бібліотекаря, доведення значимості його праці в навчально-виховному процесі школи, зростання соціальної активності шкільного бібліотекаря, його готовність до сприйняття нових ідей;

9) зміцнення матеріальної бази шкільної бібліотеки, формування в ній фондів відеотек, відеофільмів, діапозитивів, слайдів, дисків, тематичних картотек; зміна дизайну шкільних бібліотек.

Якісно нову шкільну бібліотеку може дати якісно нова професійна свідомість шкільного бібліотекаря, його висока професійна компетентність. Створити нову модель шкільної бібліотеки може бібліотекар, повсякденна діяльність якого сповнена пошуком і новаторством. Він має бути людиною активною, самостійною, мати аналітичний розум, вміти аналізувати свою роботу, проектувати перспективу функціонування шкільної бібліотеки. Шкільний бібліотекар повинен бути неординарною індивідуальністю, він має постійно прагнути до самовдосконалення, відповідати найсучаснішим стандартам професійної компетентності.

До бібліотеки прийшов новий читач з новим світосприйняттям, сучасними потребами, літературними уподобаннями. Відповідно до зростання інтелектуального рівня школярів, ускладнення їхніх запитів, зміни шкільних програм та введення нових предметів переорієнтовується і діяльність бібліотеки. Це примушує її працівників шукати інших підходів до вже традиційних послуг, впроваджувати нові, розширювати сферу впливу, зміцнювати зв'язки із зацікавленими людьми.

Сучасна бібліотека, як важлива частина інформаційного простору суспільства, має не лише забезпечити доступ до знань суспільства, а й до знань кожному члену суспільства, а й зростанню різноманітних знань, що в ньому використовуються. Бібліотекарі повинні допомагати сформувати уявлення про бібліотеку як важливий соціальний інститут, покликаний забезпечити розвиток інтелектуального потенціалу країни. Бібліотеки за своєю природою прагнуть суспільства освіченого, книжного. У стінах бібліотек, як і в навчальних закладах, як і в хороших родинах, закладають саме такі основи. Працівники бібліотеки повинні займатися реалізацією цільових комплексних програм, спрямованих на інформаційну підтримку освіти, розвиток творчих здібностей юнаків і дівчат. Образ бібліотеки – гостинної, затишної, турботливої і мудрої – повинен формуватися ще у зовсім юного читача і супроводжувати його все життя.

Бібліотека – древня і вічно юна оселя людського розуму, скарбниця думок, що освітлює нам стежку у майбутнє. То ж нехай дорога до неї завжди буде відкрита кожному, хто не байдужий до книги, а інформація та знання, почерпнуті тут, примножать інтелект, культурний та економічний потенціал нашої держави.

II. Опис власного досвіду роботи.

1. Організація роботи шкільного бібліотекаря.

Ефективність функціонування шкільної бібліотеки в значній мірі залежить від цілеспрямованої і чіткої організації роботи. В організації шкільної бібліотеки бібліотекар повинен керуватись Законами України «Про освіту», «Про бібліотеку і бібліотечну справу», нормативними документами Міністерства освіти України, структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, Статутом середньої загальноосвітньої школи України, Положенням про бібліотеку загальноосвітньої школи.

Вже кілька років поспіль я працюю над проблемою **«Формування читацької та мовленнєвої культури, творчих здібностей, культури полеміки, критичного мислення, самостійного аналізу та оцінювання прочитаного»**. Г.О. Гуковський писав: «Наше завдання навчити їх(дітей) справжнього, повноцінного, глибокого читання». Як же розвивати інтерес учнів до книги? Як створити необхідні умови для виникнення постійної потреби у читанні? Така проблема хвилює мене давно. Бо, на жаль, у сучасних школярів немає бажання читати, немає інтересу до книги. Тому часто задумуюся над тим, як вирішити цю проблему, якими шляхами, як допомогти учням наблизитися до книги. Відповідь шукаю у прогресивних педагогів, вчених, психологів і приходжу до висновку: треба організовувати роботу в єдиній системі, тоді виховання справжнього читача стане реальністю. Тому, безперечно, що перший крок у формуванні читача - це вдало проведений етап зацікавленості. Беручи у руки ту чи іншу книгу, намагаюся заінтригувати учнів. Інформацію про дану книгу даю цікаво, доступно, відповідно до віку школярів. Другий етап - це виразне читання найяскравіших сторінок твору. Тому інколи зачитую відвідувачам найцікавіші сторінки з творів. Майстерне читання уривків викликає емоційний відгук учнів, розвиває їх художній смак і породжує зацікавленість цим твором. Третій етап - це так зване читання за принципом «далі буде»,

коли звучать гостросюжетні уривки, які перериваються в момент кульмінації. Такий вид роботи інтригує школярів, спонукає читати твір далі.

Ще один із можливих шляхів залучення школярів до читання книги - проведення бібліотечних уроків. Серія таких уроків допомагає бібліотекарю зорієнтувати учнів у книжковому світі, сприятиме активнішому відвідуванню ними бібліотеки, навчить користуватися додатковою літературою і каталогами. Таким чином, формування читача - це складне та вкрай необхідне завдання, яке має розв'язувати бібліотекар.

Тому, вибираючи найефективніші методи та форми в системі формування читача, потрібно:

1. Враховувати психологічні вікові особливості учнів.
2. Добирати форми і методи роботи, які б сприяли активізації творчої активності учнів:
 - а) гра;
 - б) коментоване читання;
 - в) виразне читання за ролями;
 - г) творчі завдання, спрямовані на осмислення прочитанного;
 - д) самоаналіз.
3. Систематично проводити бібліотечні уроки.
4. Використовувати комп'ютерні технології, технічні засоби.

Сучасна людина, яка живе в умовах інформаційного суспільства, повинна не тільки вміти читати, писати, говорити, але швидко та вільно орієнтуватися у потоці усної та писемної інформації. Оновлюється освіта, вводяться нові програми, технології навчання, але головним залишається вміння учнів вчитися, самостійно знаходити інформацію, оцінювати її, обробляти, аналізувати, використовувати та створювати якісно нову. Вміння учня працювати з додатковою літературою з різних предметів допоможе вивести його за рамки підручника, глибше осмислити і зрозуміти вивчену

тему, розділ, сприяти їх досягненням, як під час навчання у школі, так і в самостійному житті.

Школа XXI століття потребує створення освітнього простору, спрямованого на виховання конкурентоспроможної особистості, котра зуміє розробляти свої життєві плани, самостійно використовувати знання для розв'язання проблем. Бурхливий розвиток засобів інформатизації (комп'ютерів, комп'ютерних комунікацій, усяких електронних пристроїв), а отже, поява нових технологій обробки, передачі, одержання інформації відкрили перед шкільним бібліотекарем нові можливості для застосування комп'ютерів у навчальному процесі.

Я переконана, що бібліотекар повинен іти в ногу з часом: практично використовувати КТ та Інтернет, уміти знаходити і добирати важливу інформацію, цілеспрямовано застосовувати її у своїй роботі. Адже це – реалії сьогодення. Перш за все, я спробувала визначити, як комп'ютерні технології можуть допомогти учителю та учню, і з'ясувала основні переваги інформаційних технологій. Особливим помічником для мене стали мультимедійні програми. Я усвідомила, що завдяки мультимедіа навіть сухий теоретичний матеріал перетворюється на живу картину, а абстрактні поняття – на конкретні явища, видатні хрестоматійні постаті – на живих особистостей, історичні події – на реальну минувшину.

Комп'ютерні технології дали мені, бібліотекарю, можливість використовувати мультимедіа для проведення індивідуальної, групової та масової роботи.

Комп'ютер допомагає створити високий рівень особистісної зацікавленості читачів за допомогою інформації та ілюстрованого матеріалу, який виводиться на екран. Великий обсяг інформаційного і довідкового матеріалу, дозволяє читача дуже просто повернутися до того, що його найбільше зацікавило. Інформаційні технології дозволяють створювати

різноманітні проблемні ситуації в процесі навчання для спільного розв'язання. Анімаційність і колористика матеріалу, що проектується з екрана комп'ютера, зацікавлює учнів, спонукає до співпраці, дискусії, аналізу, роздумів, творчої роботи.

Я, як шкільний бібліотекар,будую свою діяльність на основі плану, який є складовою частиною навчально-виховної роботи школи і звітую перед директором, педагогічною радою школи. План роботи шкільної бібліотеки стараюся створювати мобільним, конкретним, виваженим. Передбачені в ньому заходи підпорядковуються реалізації державної політики в галузі освіти та бібліотечної справи, творчому розвитку навчального процесу, забезпеченню базового рівня освіти з усіх загальноосвітніх предметів, вихованню в учнів високої громадянської відповідальності, законопослушності, духовних якостей особистості школяра.

Організація роботи шкільної бібліотеки має базуватись на принципах гуманізму, демократизму, неупередженості; духовному розумовому, морально-естетичному, етичному, фізичному вихованні особистості, розвиваючому характері навчання. Тому у своїй роботі дотримуюся кодексу етики бібліотекаря (Додаток 1). Робота шкільної бібліотеки регламентується. З метою чіткої її організації складаю розклад(порядок) роботи бібліотеки. Він затверджується директором школи і вивішується на дверях бібліотеки. При вході в бібліотеку я помістила слова, які змушують задуматись кожного відвідувача (Додаток 2). На столах в читальній залі розмістила «Пам'ятку читачеві», яка нагадує, як поводити себе з книжкою (Додаток 3). Систематично веду чіткий облік своєї роботи з читачами: школярами, педагогами та батьками. В цілому, робота шкільної бібліотеки повинна бути наповнена глибоким змістом, який би оптимально гармонізував навчально-виховний процес і забезпечував комплексне розв'язання проблем соціалізації особистості. Кожен відвідувач має можливість ознайомитися з правилами користування бібліотекою (Додаток4). Звертаю велику увагу на

чітке і систематичне ведення документації (інвентарних і сумарних книг), вчасно заповнюють паспорт бібліотеки (Додаток 5), виділяють основні напрями роботи читацького активу, складають план роботи з активом бібліотеки (Додаток 6), складають чітку схему роботи бібліотеки (Додаток 7), велику увагу звертають на форми роботи (Додаток 8).

Успішне розв'язання завдань, що стоять перед шкільною бібліотекою, значною мірою залежить від правильної, чіткої, творчої організації бібліотечних фондів і каталогів, довідково-бібліографічного апарату, цілеспрямованої роботи по їх збереженню, розширенню, поповненню та зміцненню. Організація бібліотечних фондів і каталогів включає в себе ряд процесів. Усі ці процеси шкільний бібліотекар повинен вести чітко і якісно, дотримуючись певних методик організації книжкових фондів. Всі книги, брошури та журнали що надходять до шкільної бібліотеки, є державною власністю. Саме це зобов'язує бібліотекаря вести уніфікований чіткий облік бібліотечного фонду, знати, які книги та в якій кількості надійшли до бібліотеки, забезпечити його збереження.

Бібліотеки як скарбниці знань та інформації активно впливають на процеси розвитку економіки, науки, освіти, культури. Тому, обслуговування користувачів здійснюють за такими принципами: індивідуальний підхід до кожної особи, врахування та максимальне задоволення читацьких інтересів та запитів. Звичайно ж, у полі зору бібліотеки - правове, економічне, естетичне виховання користувачів, організація їхнього дозвілля.

Кожна дитина входить у світ знань, світ прекрасного, світ духовний саме через нас, наші знання, досвід і професіоналізм. Бібліотека особливо важлива для сільських дітей. Вони перечитують спочатку у ній всі казки, потім фантастику, детективи, ну а далі - шкільна програма, велика література... В духовний світ дорога йде обов'язково через бібліотеку. Від бібліотекарів залежить, якого гарту духовність буде закладено в кожного молодого громадянина нашої країни, з якими почуттями, з яким світоглядом

молоді люди крокуватимуть у своєму житті. Без їхніх порад і їхньої праці неможливо обійтись, здобуваючи знання і життєвий досвід. До постаті бібліотекаря люди ставляться з повагою, здебільшого наділяючи представників цього фаху позитивними рисами. З'ясували, яким він є, цей хранитель людської мудрості в очах читачів: тихим педантом, що пунктуально виконує забаганки відвідувачів, веселим порадником, комунікабельним і завбачливим. Вважаю, що необхідними для бібліотекарів є такі риси, як доброзичливість, інтерес до людей, тактовність, ввічливість, ерудованість. Високо ціную стриманість та завбачливість. Свої виробничі стосунки будую з колективом на принципах переконання і аргументації, поваги до думки кожного.

2. Основні завдання шкільної бібліотеки.

Основними завданнями шкільної бібліотеки є всемірне сприяння процесу навчання і виховання, що стоїть перед школою. Шкільна бібліотека допомагає учням в організації читання з метою успішного вивчення ними навчальних предметів, кращого засвоєння основних завдань, сприяє моральному, фізичному і естетичному вихованню дітей, прищепленню їм любові до праці, навичок самостійної роботи з книгою, інтересу до книги, залучити кожного учня до систематичного читання, допомагати вчителям в організації навчально-виховної роботи в школі, а також ознайомити з основами бібліотечно-бібліографічної грамотності. Бесіди з усіх тем необхідно пов'язувати з навчально-виховною роботою у відповідних класах.

Відвідувачі завжди можуть прочитати «Звернення до читачів бібліотек» (Додаток 9). Свою діяльність наша бібліотека спрямовує на популяризацію книг серед дітей, формування їх світогляду, надає реальну допомогу кожній дитині в задоволенні їх читацьких інтересів, потреб і запитів. При цьому завжди використовую таблицю «Поради читачеві» (Додаток 10). Пріоритетна роль бібліотеки належить допомозі у вивченні і засвоєнні шкільних програм, організації навчальної діяльності та дозвілля

дітей. Бібліотека працює над створенням фонду української книги, видань з краєзнавства і народознавства.

Велику допомогу надаю вчителям-предметникам. Хоча надходження художньої літератури дуже мізерне, але стараюся забезпечити вчителів тим, що є в наявності. Вчителі української мови і літератури можуть користуватися новими надходженнями. Систематично забезпечую учнів творами для позакласного читання. Особливо потребують допомоги бібліотекаря вчителі зарубіжної літератури. Адже шкільна програма вдосконалюється, ускладнюється. Хто ж іще може бути в пригоді, як не бібліотекар. Звичайно, не всі твори можуть бути у фондах бібліотеки. Але наявність більшості задовольняють потреби читачів. Вчителі історії мають змогу почерпнути багато матеріалу, адже з розвитком суспільства змінюється все. Особливо помічним «Довідник з історії», який є настільною книгою не тільки вчителів історії, а й широкого кола читачів. Вчителі природничих наук також дуже часто відвідують бібліотеку, адже на сторінках енциклопедій можна прочитати багато цікавого. В періодичних виданнях є дуже багато таблиць, які стають їм у пригоді. Вчителі математичних наук теж не залишаються осторонь. Адже в бібліотеці дуже багато цікавого матеріалу на уроки і на позакласні заходи.

Бібліотека бере участь у проведенні предметних тижнів, систематично проводить огляд методичної літератури, знайомить з новими надходженнями періодики. Досить велику роботу проводжу з класоводами та класними керівниками. Систематично інформую класних керівників про читання книг учнями, допомагаю їм оформити в класах куточки «Живи, книго!», допомагаю підбирати матеріали для інформаційних годин. Всі масові заходи, які проходять у школі, не відбуваються без допомоги бібліотекаря. І, взагалі, життя школи немислиме без діяльності бібліотеки, її активу. Ґрунтовну роботу проводить бібліотекар з батьками учнів. Під час батьківських зборів інформую батьків про читання дітьми книг, про збереження підручників. В

кінці кожного семестру разом з активом бібліотеки організую виставки кращих учнівських підручників, висловлюю подяку батькам учнів, які найкраще зберегли книжки. Крім того, залучаю батьків до проведення благодійної акції «Подаруй бібліотеці українську книгу», організую сімейні свята, батьківські клуби «Діалог», «Спілкування», систематично готую виставку «Для вас, батьки». Складаю анкети для батьків і учнів, які потім використовую на батьківських зборах, бібліотечних уроках (Додаток 11). Радію з того, що в бібліотеці завжди багато відвідувачів. Багато з них мріють стати бібліотекарем. Хочу відзначити, що вивчаю досвід роботи інших бібліотек.

Перехрестя епох позначилося на молоді моральним зубожінням. Вболівання за долю підрастаючого покоління спонукало вже багато років поспіль проводити як масову, групову, так і індивідуальну роботу. Як навчити любові до книги? Хто як не ми, бібліотечні працівники, знаємо, яку велику роль відіграє книга у житті дитини, утвердженні її моральних цінностей, вихованні загальної культури, формуванні як особистості. Коли дитина ще дошкільник, батьки, записуючи її до сільської чи міської бібліотеки, разом з нею читають книги, коли вже пішла до школи, кількість таких батьків значно зменшується. А є й такі, які думають, якщо дитина - школяр, то вихованням і повинна займатися школа. Це не так. Батьківської уваги дитина потребує постійно! Ось тут і настає момент, коли дитина перестає читати, забуває про книги (крім шкільних підручників, звичайно), поступово втрачаючи інтерес до читання, потребу до нових вражень від зустрічі з літературними героями. Цей дорогоцінний час не можна пропустити. Практика свідчить, що дитина, яка змалку не приучена читати, пізніше ніколи не полюбить книгу, і від цього втратить не тільки вона - втратимо всі ми, суспільство, в якому, вона живе. Адже книга – це великий потенціал не тільки освітнього, професійного, виховного зростання, а й задоволення інформаційних запитів, культурного розвитку, громадянського

становлення особистості. Стурбована станом читання книг учнями, я як бібліотекар, знаходжу ефективний і простий вихід. Вивчаю запити і потреби учнів, вибираю і рекомендую найкращі книги. Тому під час бібліотечних годин у класі йде жваве обговорення прочитаного. Діти переказують книги, які їм сподобалися, радять своїм товаришам теж їх прочитати, вивчають вірші та розгадують загадки. Жодного разу маленькі користувачі не забувають принести бібліотечні книги для обміну у визначений день. Отримую моральне задоволення від своєї роботи, виховуючи гарних читачів, привчаючи їх до культури читання, прищеплюючи любов до книги, дисциплінуючи через виконання правил користування бібліотекою. Така форма обслуговування допомагає максимально наблизити книгу до юного читача, систематично керувати його читанням, позбутися боржників, проводити індивідуальну роботу, використовуючи дитячу аудиторію для проведення масових заходів: літературних свят, голосних читань, бесід, вікторин, обговорень, днів загадок, конкурсів читців-декламаторів, зустрічей з письменниками. Діти залюбки беруть участь у таких заходах, охоче стають артистами. Вони з нетерпінням чекають зустрічей з книгою, з новинками літератури, у них з'являється потреба у регулярному читанні, збагачується словниковий запас, розвивається пам'ять. Все це допомагає учням і вчителям у покращенні навчально-виховного процесу. Тому я стараюся розробляти власні сценарії для проведення різноманітних заходів.

Незважаючи на активізацію в останні роки наукових досліджень з історії книжкової та бібліотечно-бібліографічної діяльності, на сьогодні цілісна картина розвитку української книжки та бібліотечної справи як взаємопов'язаного процесу ще відсутня.

Інтелігенція, насамперед кращі представники українського народу, відіграють першорядну роль у примноженні здобутків і традицій національної культури, національної самоідентифікації та активізації культури процесу. Українська наука і культура досі у боргу перед тими

національними свідомими патріотами, які незважаючи на соціально-політичні катаклізми та особисті життєві невдачі, залишили для неї неоціненний скарб - наукові твори. Проте їхня спадщина не перевидається й досі не включена до загального творчого процесу. Саме читання книжки, як вважає Лев Юстимович Биковський - книгознавець мемуарист, журналіст, справжній патріот своєї Батьківщини, складається з 2-х фаз: сприймання думок автора та осмислення їх. Він пропонував читачам читати ґрунтовно та уважно, не піддаватися повністю думкам автора книги, яку читаєш, а ставитись до них критично, читати книгу не менше 2-х разів, із зацікавленням та робити нотатки.

Я, як шкільний бібліотекар, веду велику роботу по вихованню у школярів бережливого ставлення до книги, як до національного надбання. Систематично виховую у книгокористувачів відповідальність за взяті у користування книгу, за бережливе ставлення до неї, вчу їх строго витримувати правила користування бібліотекою.

Виховання бібліотечно-бібліографічної культури школярів - щоденна клопітка праця шкільного бібліотекаря. Вона є ефективною тоді, коли бібліотекар досконало знає фонд бібліотеки, кожен його книгу, вміє її популяризувати. З основами бібліотечно-бібліографічних знань школярів знайомлю систематично в процесі повсякденної роботи так і на спеціальних бібліотечно-бібліографічних уроках. Перед собою ставлю мету - навчити школярів-читачів користуватись бібліотекою (її фондами, довідково-бібліографічним апаратом) і книгою. Стараюся сформувати у школярів навички використання відкритого доступу до книжкових фондів, навчити читача вільно орієнтуватись в цілому комплексі джерел, дати уявлення про всі «ключі» до книжкових багатств шкільної бібліотеки.

Важливим в системі бібліотечно-бібліографічних знань учнів є знайомство книгокористувачів з каталогами і картотеками шкільної бібліотеки. Читачів-старшокласників знайомлю з особливостями

аналітичного опису статей з журналів та науково-популярних збірників. Адже навички самостійної роботи з каталогами і картотеками, набуті в дитячому та підлітковому віці, допоможуть в майбутньому значно швидше і легше освоїти довідково-бібліографічний апарат шкільної бібліотеки та бібліотек інших видів. Сучасні шкільні навчальні програми зорієнтовані на формування у школярів вміння самостійно здобувати знання, вести пошук додаткової інформації, яка б складала систему знань з основ наук. Тому важливо навчити школярів користуватись книгою, дати учням ключ до самоосвіти.

Обов'язок шкільного бібліотекаря – навчити читача користуватись додатковими джерелами знань: енциклопедією, довідниками, словниками, довідковим апаратом книг. Тому знайомство школярів з довідковими виданнями починаю з молодшого шкільного віку. Якраз на довідковій літературі, виданій спеціально для дітей, доцільно формувати початкові навички пошуку додаткової інформації.

До роботи по популяризації бібліотечно-бібліографічних знань серед не молодших школярів варто залучати старшокласників-читачів. Вони можуть проводити літературні ігри, вікторини, екскурсії. Важливими в системі бібліотечно-бібліографічних знань учнів структури книги, її елементів і на цій основі поглиблення навичок самоосвітньої роботи з книгою. Тому знайомлю учнів з довідковим і бібліографічним апаратом книги: ілюстраціями, таблицями, картами, списками додаткової літератури. Велике значення у бібліотеці має підключення до мережі Інтернет.

Змінюється час, змінюється і бібліотека. Із маленької книгозбірні вона перетворюється в центр інформації, центр духовного збагачення дитини, розвитку її інтелектуальних та творчих здібностей. Зростає роль бібліотеки в організації дозвілля дітей та підлітків. Робота на час шкільних канікул будується за спеціальними правилами: більшість заходів включають елементи театралізації, музичне оформлення. Використання інноваційних

технологій спонукає дітей до розмірковування, творчості, розвиває навички емоційно-комунікативного спілкування.

Додаток 1

Кодекс етики бібліотекаря

Основні морально – етичні норми професійної бібліотечної діяльності:

1. Ми дотримуємось загальнолюдських принципів моралі, гуманізму, плюралізму думок, поваги до особистості як вищої цінності суспільства, незалежно від соціального стану, віросповідання, національності, статі, віку, політичних поглядів.
2. Ми поважаємо людську гідність та реалізуємо право особи на отримання інформації.
3. Ми дотримуємося принципів інтелектуальної і інформаційної свободи.
4. Ми протистоїмо спробам чинити цензуру читання і формування фондів бібліотек.
5. Ми оберігаємо право користувачів бібліотеки на таємницю інформації та забезпечуємо конфіденційність бібліотечно – інформаційного обслуговування.
6. Ми несемо моральну відповідальність за оперативність, повноту і об'єктивність інформації, що надається в процесі бібліотечно – інформаційного обслуговування.
7. Ми зберігаємо та поповнюємо духовні цінності народу України, сприяємо розвитку національних культур.
8. Ми прагнемо до формування етичного і естетичного ідеалу особистості, сприяємо морально – етичним пошукам читачів в пізнанні навколишнього світу, відверненні екологічної катастрофи, покращенні добробуту народу, усвідомленні гуманістичної ролі і призначення людини в суспільстві.
9. Ми віддані та компетентні у своїй професії, усвідомлюємо її гуманістичну місію.
10. Володіємо і постійно удосконалюємо знання, вміння та навички бібліотечних, бібліографічних, інформаційних процесів, організації суспільного використання документально – інформаційних ресурсів.
11. Ми зберігаємо і продовжуємо традиції вітчизняної бібліотечної справи, сприяємо розвитку бібліотечної науки і практики.
12. Ми сприяємо інноваціям, впровадженню прогресивних інформаційних технологій.
13. Ми не припускаємо одержання особистої користі за рахунок читачів бібліотеки.
14. Ми підвищуємо авторитет бібліотечної професії, залучаємо до неї талановиту молодь, допомагаємо її професійному становленню.
15. Ми виявляємо ініціативу, відповідальність, дисциплінованість, сумлінність в професійній діяльності.
16. Ми сприяємо гармонізації відносин в бібліотечному колективі, вихованню моральної самосвідомості його членів, мобілізації їх духовного потенціалу на вирішення завдань, які висуває суспільство перед бібліотеками.

Додаток 2

**Всякий, хто вивчає науки,
входящий сюди, не грюкне
дверима, не стукне ногами: це
заважає музам. Якщо ти
когось знайдеш тут сидячим,
шанобливо вклонися мовчки
і не займайся розмовами: тут
мудрі говорять з ученими.**

Пам'ятка читачеві

- Люба дитино! До тебе це слово!
Перед тобою – скарбниця чудова,
Мудрих порад невичерпне джерельце,
Книгу люби і душею, і серцем.

Не гоже бруд заносити в науку –
Простягуй книжці лише чисті руки!

Якщо ти хочеш книгу всю читати,
Не змушуй сторінки в ній випадати,
Відтак книжки не слід перегинати!

Друг твій – книга – буде гарним
І новеньким, і охайним,
Ти тому уважним будь,
Речей в ній зайвих не забудь.

Краще витрати хвилинку,
Та візьмися й до пуття
Ти підклей усі сторінки,
КНИЗІ дай нове життя!

Візерунчасту закладку
Книзі подаруй на згадку.
Ще й обкладинку вдягни,
Життя книзі збережи!

Правила користування бібліотекою

1. Читач має право вибирати і отримувати літературу, користуватися всім довідково – бібліографічним апаратом.
2. Читач може отримати додому книги до 10 днів. Журнали, альбоми, книги, що існують в єдиному екземплярі додому не видаються.
3. Читач розписується в отриманні кожної книги в читацькому формулярі. При поверненні літератури розписка читача анулюється.
4. Читач зобов'язаний:
 - бережно зберігати книги, при отриманні переконатися в їх цілісності, про дефекти повідомити бібліотекаря;
 - при відкритому доступі до фонду не порушувати порядок розташування книжок на полицях;
 - повертати книги не пізніше встановленого терміну, який може бути продовженим, якщо на книгу немає попиту з боку інших читачів;
 - наприкінці навчального року повертати в бібліотеку всі бібліотечні книжки. В літній період читач повинен користуватися сільською бібліотекою;
 - у випадку втрати або пошкодження книги повернути до бібліотеки таку ж книгу, або замінити її іншою, визнаною бібліотекою рівноцінною за змістом та вартістю.

Примітка: За школярів, які не повернули книги в бібліотеку, матеріальну відповідальність несуть батьки.

Паспорт Бібліотеки

1. Бібліотечні працівники	1
1.1. Кількість ставок	0.5
1.2. Освіта	вища
1.3. Забезпечення 1—4 кл. підручниками 5—9 кл. 10—11 кл.	95% 90% - %
1.4. Книжкова лікарня	+
1.5. Куток бібліотекаря	+
1.6. Класні кутки "Живи, книго!"	+
2. Матеріально технічні умови діяльності бібліотеки:	
2.1. Приміщення	
— загальна площа	50 м ²
— абонемент	+
— читальний зал	+
— книгосховище для підручників	+
2.2 Бібліотечне обладнання	
2.2.1 Бібліотечні меблі	
— стелажі	10
— кафедри видачі	1
— столи	4
2.2.2. Наявність бібліотечної техніки	
— інвентарні та сумарні книги	4+2
— щоденник бібліотекаря	+
— каталожні роздільники	+
3. Бібліотечко — інформаційний фонд:	
3.1 Типовий склад друкованих видань	
% художня література	90%
% науково — пізнавальна	40%
% довідкова	10%
% бібліографічні посібники	5%
% підручники	95%
3.2. Видовий склад друкованих видань відносно читацького призначення.	

Фонд для учнів	100%
Фонд для вчителів	90%
3.3. Мовний склад друкованих видань	
Українською мовою	60%
Російською мовою	40%
4. Каталоги та картотеки	+
1. Алфавітний каталог	+
2. Систематичний каталог	+
3. Картотека підручників	+
4. Картотека періодичних видань	+
5. Картотека художніх творів	+
6. Тематичні папки	+
7. Картотека інд. інф.	+
— Україна 1932—1 93 Зр.р.	+
— Чорнобильські дзвони	+
— В світі цікавого	+
— Готуємось до свята	+
— Життя та д. видатних людей	+
— День соборності України	+
— На допомогу Бібліотекарю	+
5. Головні показники діяльності бібліотеки	
5.1. Загальний фонд:	
— художня література	3713
— підручники	1768 (1-4кл. - 882 5-9кл. - 886)
5.2. Читачі (кількість)	156
— учнів	114
— вчителів	22
— батьків	20
5.3. Кількість відвідувань за день	30
5.4. Кількість книговидачі за день	30

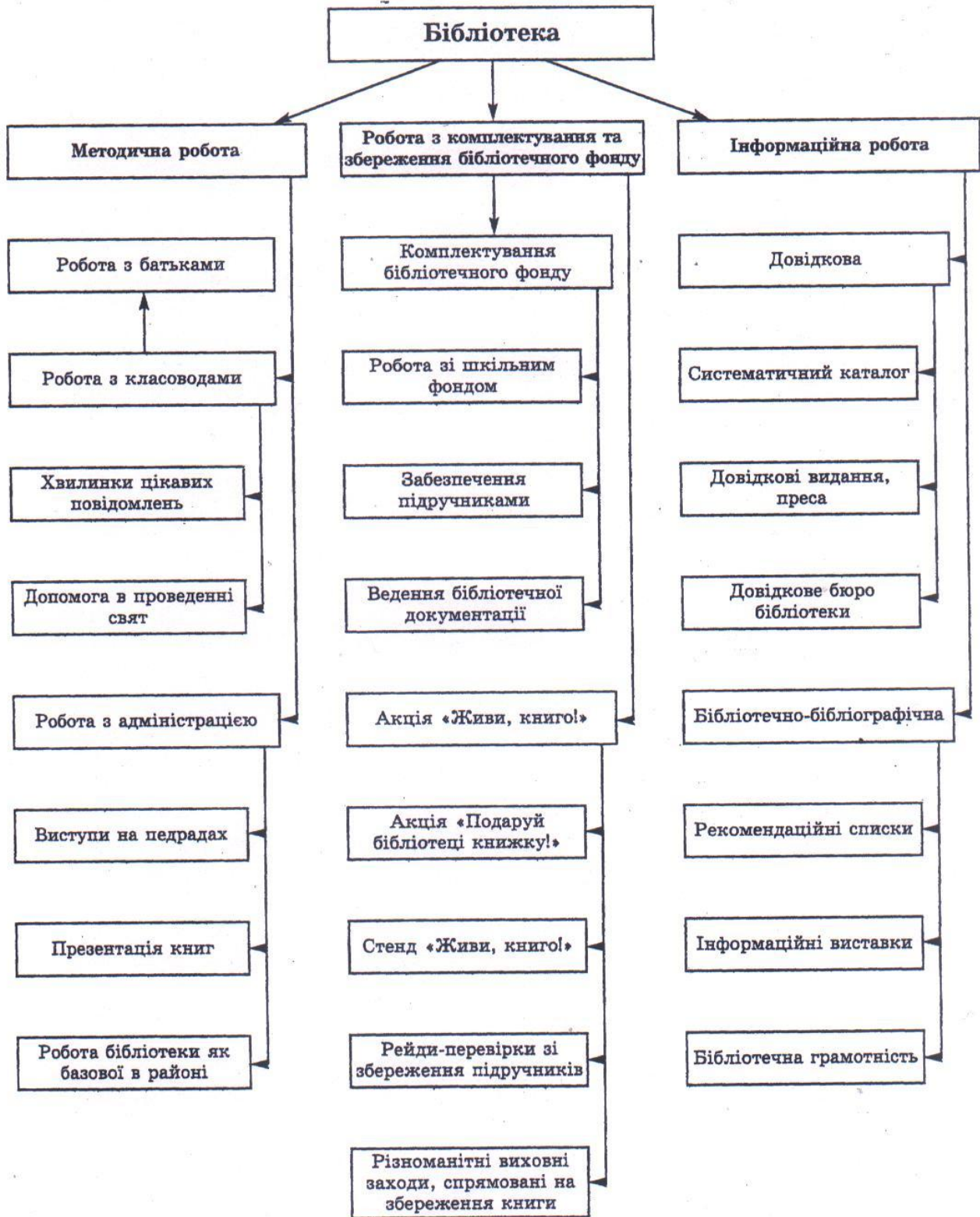
Додаток 6

План роботи з активом бібліотеки

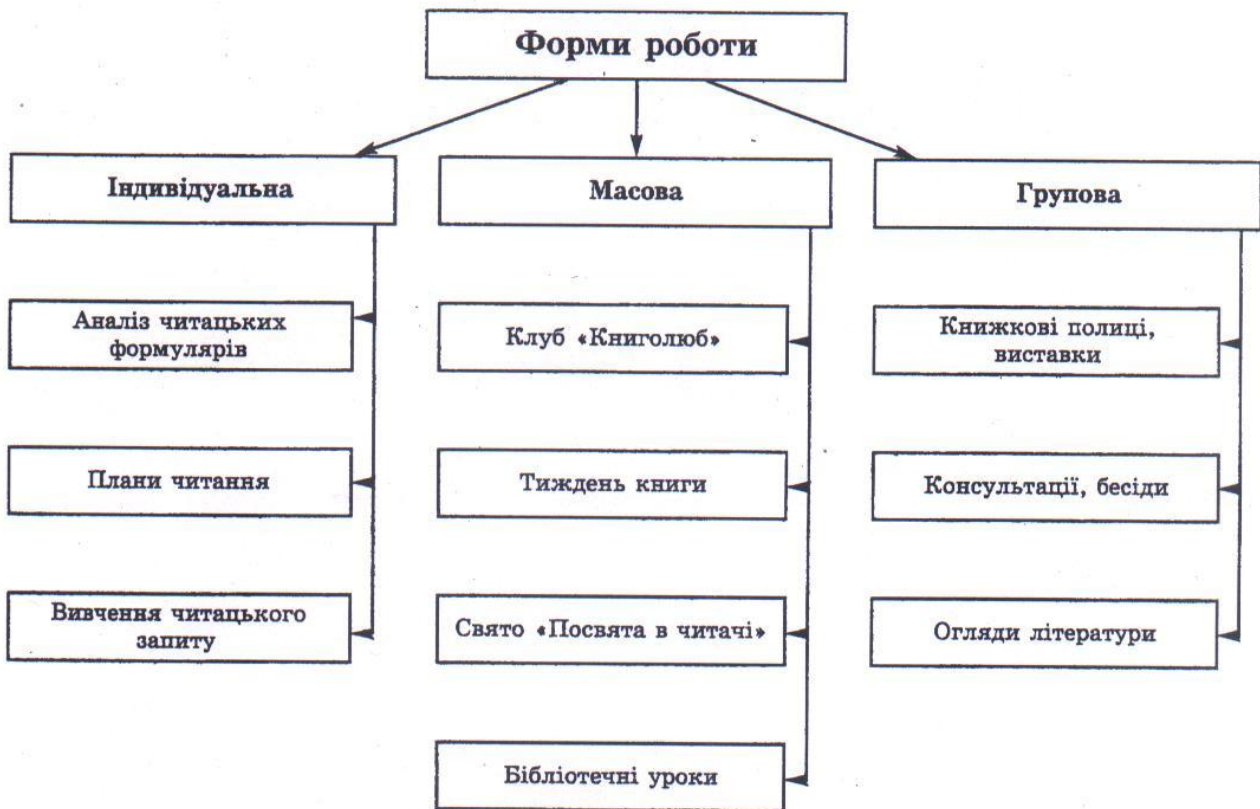
1. Створення активу бібліотеки.
2. Залучення активу до проведення масових заходів, оформлення книжкових виставок, тематичних полиць.
3. Участь активу бібліотеки в проведенні рейдів по перевірці стану підручників.
4. Книжкова лікарня, дрібний ремонт.
5. Допомога в боротьбі з боржниками.
6. Допомога в збиранні художньої літератури та підручників, перевірка їх стану.
7. Проведення практичних занять з активом (1раз на місяць).
8. Допомога у проведенні Тижня дитячої книги.
9. Допомога в оформленні кутків «Живи, книго!»
10. Технічна обробка літератури, підручників та періодики.
11. Допомога в проведенні інвентаризації бібліотечного фонду.
12. Допомога в проведенні санітарних днів.

Додаток 7

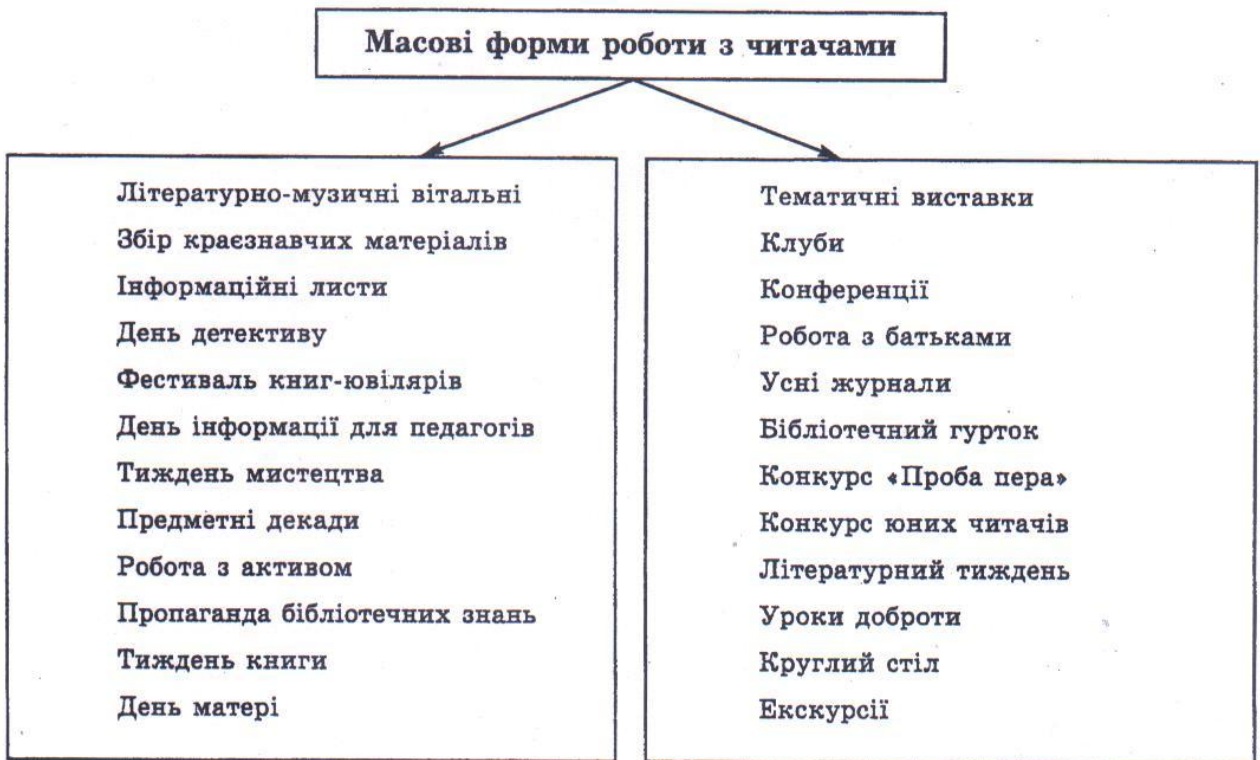
СХЕМА РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ

Додаток 8

ІГРОВІ ЗАХОДИ

Додаток 9

Звернення до читачів бібліотеки

Дорогий друже!

Держава витрачає багато коштів для того, щоб ти мав підручник. Тож нагадуємо про єдині вимоги до учнів щодо використання та збереження підручників:

1. Пам'ятай, що дбайливе ставлення до книги – завдання державного рівня.
2. Одержавши підручник; обгорни його.
3. Слідкуй за чистотою книги, не читай під час їди, не бери підручник брудними руками.
4. Не загинай сторінок, а користуйся закладкою.
5. Не роби на сторінках підручника поміток, записів.
6. Не клади в книгу олівці, ручки, інші товсті предмети: від цього рветься палітурка.
7. Читаючи підручник, не згортай його палітурками одна до одної: від цього сторінки підручника розпадаються.
8. Слідкуй за станом книжки, своєчасно ремонтуй її.
9. Пам'ятай: підручник повинен служити учням не менше 5 років і бути чистим, цілим.
10. У кінці навчального року своєчасно повертай підручник тільки у відмінному стані, бо на нього чекають твої молодші товариші.
11. Бережи свого вірного, мудрого друга – книгу!

Поради читачеві

Як вибрати книгу для читання

Зайшовши до бібліотеки, треба звернутися до каталогів. У перекладі з грецької «каталог» означає «перелік». Отже, каталог – це перелік усіх книг, які є в бібліотеці.

Каталог необхідний кожній бібліотеці, він служить посередником між книгою та читачем. Переглядаючи каталог, читач дізнається, чи є в бібліотеці потрібна йому книга, які книги є в бібліотеці з даної теми, які книги конкретного автора можна прочитати в даній бібліотеці.

В залежності від свого читацького призначення каталоги бувають алфавітні та систематичні. До якого звернутися, залежить від того, що знає читач про книгу.

1. У картотеках картки з назвами книг підібрані за окремими темами.
2. На книжкових виставках ти завжди знайдеш цікаві книги.
3. Переглянь бібліографічні покажчики. Це книги про книги. У них ти знайдеш анотації – короткі розповіді про книги і поради, що читати.

Ти можеш сам вибрати книгу з полиць відкритого доступу.

Як читати газету

1. Читай газету щодня.
2. Газети розкажуть тобі про найважливіші події, що відбуваються в нашій країні і в усьому світі.
3. Перед тим, як почати читати газету, переглянь заголовки всіх статей – це допоможе тобі вибрати в ній найцікавіший матеріал.
4. Під час читання газет користуйся картою. Знайди на ній ті місця, про які прочитав у газеті.
5. Пояснення незрозумілих слів знайди в словнику, або запитай у вчителя, бібліотекаря.
6. Візьми книгу про те, що тебе особливо зацікавило під час читання газети.

Додаток 11

Анкета для батьків

Прізвище, ім'я дитини:

1. Що ви зараз читаете?
2. Чи читаете ви разом із дитиною? Що саме?
3. Чи читаете ви дитині? Що саме?
4. На що ви звертаєте увагу, купуючи дитині нову книгу?
 - Оформлення –
 - Якість паперу –
 - Зміст –
 - Ціна –
 - Мова видання –
 - Ілюстрації –
 - Пізнавальна цінність –
 - Відповідність темі, що вивчається в школі –
 - Інше –
5. Чи обговорюєте ви з дитиною прочитане?
6. Чи цікавить вас література, яку вивчає ваша дитина в школі?
7. Чи брали ви участь у плануванні якоїсь теми?
8. Якої саме? Яким чином?
9. Які ідеї ви пропонуєте щодо створення тематичних проектів?

Анкета для вивчення ефективності книжкової виставки

1. Чи слідкуєш ти за виставкою нових книг,
що надійшли до бібліотеки?
Так -
Ні -
2. Чи звертаєшся ти до тематичних виставок книг і матеріалів
періодики?
Так -
Ні -
3. Як ти оцінюєш наші виставки?
Потрібні -
Не потрібні -
Цікаві -
Не цікаві -
4. Якщо ти не звертаєшся до книжкових виставок, то чим це
викликано?
Не цікавлюсь даною темою -
Зник інтерес -
Інші причини -
5. Як ти вважаєш, чи потрібні бібліографічні огляди та бесіди
про книжкові виставки?
Так -
Ні -
6. Твої побажання з приводу організації і оформлення
виставок у нашій бібліотеці.